I. EDITORIAL

UN DECENIU DE LA SFÂNTUL ȘI MARELE SINOD DIN CRETA[1]

Anul acesta se împlinesc zece ani de la desfășurarea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe la Academia Ortodoxă din Kolimvari, în insula Creta, Grecia. Precizăm că ideea de pregătire a unui sinod al întregii Biserici Ortodoxe a început cu un secol în urmă și după numeroase întruniri ale reprezentanților Bisericilor Ortodoxe locale au fost clarificate problemele legate de denumirea acestui sinod și mai ales de lista temelor propuse spre dezbatere și aprobare.

La cea de-a patra Conferință Panortodoxă Presinodală din anul 1968 a fost aprobată propunerea ca viitorul sinod al întregii Biserici Ortodoxe să se numească Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, căci orice sinod ortodox este considerat Sfânt, iar acesta, urmând să fie al întregii Biserici Ortodoxe, era și Mare. Această denumire a fost luată după modelul autointitulării cu acest titlu a Sinodului de la Niceea din anul 325, care numai după câteva decenii a fost considerat ecumenic. Mai precizăm că sinodul întregii Biserici Ortodoxe nu avea de luat decizii dogmatice și nici canonice, ci numai de orientare comună pentru toate Bisericile Ortodoxe locale în relațiile lor sociale, intercreștine și interreligioase, principii strict necesare pentru Bisericile Ortodoxe astăzi. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost primul care a precizat că acest sinod nu urma să aibă caracterul unui Sinod Ecumenic, ale cărui decizii sunt expresii ale Sfintei Tradiții, ci sinodul din Creta era pregătit și gândit ca un Sinod Panortodox, ale cărui decizii sunt contextuale și pot fi corectate de un sinod următor. În sfârșit, hotărârile oricărui sinod din istoria bimilenară a Bisericii Ortodoxe, inclusiv ale unui Sinod Ecumenic, au devenit normative numai după ce au fost receptate de întreaga Biserică Ortodoxă. De aceea receptarea hotărârilor multor sinoade din trecut a durat multe decenii. În acest sens putem considera că receptarea Sfântului și Marelui Sinod este încă incompletă, căci nu toate Bisericile Ortodoxe locale au adoptat hotărârile luate în Creta, și aceasta din diferite motive.

---

[1] Un articol de Pr. prof. dr. Viorel Ioniță - 19 iunie 2026, *https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/un-deceniu-de-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta-206987.html*

În cadrul Sfintei Liturghii săvârșite în Duminica Rusaliilor din acest an, Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Bartolomeu a adresat o invitație celor patru Biserici Ortodoxe locale care nu au fost reprezentate la Sinodul din Creta să studieze și să adopte cele șase documente adoptate la acest sinod. Această invitație legitimă din partea Patriarhului Ecumenic este greu de presupus că va avea un răspuns pozitiv. Din perspectivă ortodoxă, urgența în fața căreia se află toate Bisericile Ortodoxe locale este de a relua cât mai repede posibil cooperarea pe plan panortodox, desfășurată decenii de-a rândul până în luna ianuarie a anului 2016. Nu trebuie să uităm Sinodul din Creta, dar nu putem începe cooperarea panortodoxă cu acesta, de la care au lipsit patru Biserici Ortodoxe locale din diferite motive, ci trebuie să reluăm cooperarea panortodoxă din momentul în care aceasta a fost întreruptă.

Momentul culminant al cooperării panortodoxe a fost marcat de Sinaxa Întâistătătorilor și a reprezentanților celor 14 Biserici Autocefale recunoscute atunci și acum de toate Bisericile Ortodoxe Autocefale, întrunire desfășurată între 21 şi 28 ianuarie 2016, la Centrul Ortodox al Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy, lângă Geneva, în Elveția. La această întrunire, Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul ortodox român al Europei Occidentale și Meridionale, și de Înaltpreasfințitul Părinte Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Mitropolit onorific și Exarh patriarhal, la care s-au adăugat trei consilieri patriarhali, inclusiv subsemnatul.

Cele patru Biserici Ortodoxe locale absente la Sinodul din Creta au fost reprezentate la Sinaxa de la Chambésy, după cum urmează: Patriarhia Antiohiei a fost reprezentată de Mitropolitul Isaac al Bisericii Ortodoxe Antiohiene din Germania și Europa Centrală, care nu a semnat nici unul din documentele adoptate de Sinaxă, precizând pe unul din aceste documente, a cărui copie o păstrăm, că Biserica sa va semna toate documentele adoptate de Sinodul Ortodox, imediat după rezolvarea conflictului dintre Biserica sa și Patriarhia Ierusalimului. Drept urmare acestui conflict, Patriarhia Antiohiei a întrerupt comuniunea cu Patriarhia Ierusalimului în anul 2013, din cauza faptului că aceasta a numit un mitropolit grec în Qatar, stat arab care aparține de drept jurisdicției Patriarhiei Antiohiene. La Chambésy, unde era prezent Patriarhul Ierusalimului, președintele întrunirii a promis că acest conflict se va rezolva înainte de sinod, dar, cum acest fapt nu s-a împlinit, Patriarhia Antiohiei nu a participat la Sinodul din Creta.

Celelalte trei Biserici Ortodoxe locale absente la Sinodul din Creta au fost fiecare reprezentate la Sinaxa de la Chambésy de Întâistătătorii lor: Biserica Ortodoxă Rusă de Patriarhul Chiril al Moscovei și al întregii Rusii; Biserica Ortodoxă Bulgară de Patriarhul Neofit al Bulgariei (decedat la 13

martie 2024) și Biserica Ortodoxă Georgiană de Patriarhul Elias al II-lea (decedat la 17 martie 2026). Toți acești trei Întâistătători au semnat toate hotărârile luate de Sinaxa de la Chambésy, prin care s-au decis convocarea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, modul de desfășurare a acestuia, precum și toate textele care urma să fie discutate și eventual adoptate de sinod. Pe baza hotărârilor luate de Sinaxa de la Chambésy din ianuarie 2016, Patriarhia Ecumenică a fost întru totul îndreptățită să convoace Sfântul și Marele Sinod al întregii Biserici Ortodoxe. Însă în perioada dintre ianuarie și iunie 2016 au apărut tot felul de informații, unele reale și altele false, vehiculate de unii care nu cunoșteau exact caracterul și rostul Sinodului din Creta, iar în loc să se informeze direct de la sursele reale, aceștia au declanșat o acțiune agresivă împotriva acestui sinod.

Una din cauzele acestei ignoranțe și ignorări privind complexitatea Sinodului din Creta s-a datorat și faptului că informațiile privind desfășurarea și importanța cooperării panortodoxe, precum și conținutul textelor propuse să fie discutate și eventual adoptate de acest sinod nu au fost nici măcar traduse în limbile folosite de fiecare Biserică Ortodoxă locală. De altfel, cele cinci luni care s-au scurs după Sinaxa de la Chambésy și Sinodul din Creta au constituit o perioadă prea scurtă pentru receptarea și asumarea critică a deciziilor ultimei Sinaxe de către toate Bisericile Ortodoxe locale. Pe de altă parte, ne putem întreba cum a fost posibil ca unii Întâistătători de Biserici Ortodoxe locale să semneze personal aprobarea fiecărei decizii luate, iar ajunși acasă să condamne unele decizii. Dacă nu erau întru totul de acord cu ceea ce au semnat, fapt posibil uneori, trebuia să participe la Sinodul din Creta pentru a spune acolo punctul de vedere; aceasta ar fi fost singura cale de adevărată cooperare panortodoxă. O astfel de cooperare poate nu este practicată în sânul multor Biserici Ortodoxe locale, dar ea este dorită și a devenit necesară la nivelul diasporei ortodoxe. Cu toate acestea, Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe s-a desfășurat într-o atmosferă de adevărată frățietate, iar hotărârile luate în Creta, chiar dacă nu au în prezent aprobare formală panortodoxă, adică a tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale, ele rămân foarte utile și orientative pentru Bisericile care le-au adoptat, deşi unele formulări ar putea fi mai bine exprimate.

Cooperarea panortodoxă de lungă durată pe calea de pregătire a Sinodului din Creta, nu lipsită de dificultăți, s-a oprit la Sinaxa Întâistătătorilor și a reprezentanților Bisericilor Ortodoxe locale de la Chambésy, din ianuarie 2016. Apoi receptarea hotărârilor Sinodului din Creta de către cele patru Biserici Ortodoxe absente a fost îngreunată și de dificultățile grave care au apărut pe parcursul ultimului deceniu între unele Biserici Ortodoxe locale, dar, cu toate acestea, se așteaptă răspunsul celor patru Biserici în cauză. Însă, din

punct de vedere practic, urgența actuală pentru întreaga Biserică Ortodoxă este reluarea cooperării panortodoxe desfășurate până în ianuarie 2016. Primul pas pe calea acestei reluări de cooperare ar putea fi convocarea unei consultații privind restabilirea comuniunii euharistice între toate Bisericile Ortodoxe Autocefale.